

**MOREEL
KOMPAS**

**Volg ik
de wens
van de cliënt
of
grijp ik in?**

Eerste hulp bij dagelijkse dilemma's

VOORBEELDCASUS

Petra is persoonlijk begeleider van Johan (65 jaar). Johan woont zelfstandig, maar krijgt ambulante begeleiding. Zijn ontwikkelingsniveau wat betreft begrip en eigen inzicht wordt op 5 jaar geschat, zijn sociale niveau op 12 jaar. Johan drinkt en rookt veel en heeft daardoor flink overgewicht en een hoog cholesterolgehalte. De huisarts heeft onlangs gezegd dat hij moet stoppen met roken en minder moet drinken omdat zijn been er anders af moet. Johan voelt er echter helemaal niets voor om te stoppen met roken. Het is dan ook moeilijk hier afspraken over te maken. De huisarts dringt aan. Petra ervaart dit als een lastige situatie.

Heb je te maken met een lastige kwestie waarbij je je afvraagt wat het goede is om te doen?

Soms is het niet vanzelfsprekend wat het juiste is om te doen. Dit kompas kan je helpen om een zorgvuldige afweging te maken. Bij iedere stap hebben we steeds hetzelfde voorbeeld uit de praktijk toegevoegd. Links introduceren we dit praktijkvoorbeeld.

Gebruik:

Je kunt dit moreel kompas alleen gebruiken, samen met collega's, als voorbereiding op een teamoverleg of moreel beraad.

Voor wie:

Voor iedereen die in zijn of haar dagelijkse werk met mensen met een zorgvraag te maken heeft.

Het kompas bestaat uit zes stappen. Het doorlopen van de stappen kost ongeveer 15 tot 20 minuten.

Let op: de gegevens die je invult in dit digitale moreel kompas zijn vertrouwelijk. De richtlijnen omtrent vertrouwelijkheid van (cliënten)gegevens zijn dan ook op dit moreel kompas van toepassing.

Het dilemma van Petra

Petra vraagt zich af of ze moet blijven aandringen bij Johan dat hij zijn levensstijl ingrijpend moet veranderen, of dat ze mee moet gaan in zijn wens om hierin 'met rust gelaten te worden.'

Let op: Dit is een voorbeeldcasus bedoeld als toelichting op de stappen, het is in geen geval de juiste afweging voor jouw eigen casus.

WAT IS HET DILEMMA?

Soms is het niet vanzelfsprekend wat het goede is om te **doen**.

Enkele voorbeelden:

- *Volg ik de wens van de cliënt of grijp ik in?*
- *Volg ik de wens van de familie of van de cliënt?*
- *Ga ik zelf het gesprek aan of maak ik melding?*
- *Cliënt wenst zelfstandig te wonen, maar wij vinden dit geen goed idee*

In mijn geval is het dilemma:

Het dilemma van Petra

Eenzijds voelt Petra zich verantwoordelijk voor de gezondheid van Johan, zeker omdat het de vraag is of hij zelf de consequenties van zijn gedrag kan overzien. Anderzijds zou het haar vertrouwensrelatie met Johan kunnen schaden als ze blijft aandringen. Bovendien vraagt ze zich af of een verandering van levensstijl niet ten koste zou gaan van Johans levenslust en geluk.

WAAR ZIT JE TWIJFEL?

Het kan behulpzaam zijn om te bepalen wat de kwestie precies lastig maakt.

Bijvoorbeeld:

- Wie ben ik om de cliënt te vertellen wat goed voor hem is?
- Waar houdt mijn verantwoordelijkheid voor het welzijn van de cliënt precies op?
- In hoeverre moet ik rekening houden met de belangen en wensen van familieleden?
- Sta ik als begeleider naast of boven de cliënt?

Waar zit jouw twijfel?

Het dilemma van Petra

Voor Petra weegt Johans autonomie het zwaarst. Zijn vrijheid om zelf een keuze te maken over zijn levensstijl vindt ze erg belangrijk. Daarbij vindt ze het belangrijk dat Johan goed weet wat de gevolgen van zijn gedrag zijn.

Petra besluit op basis van haar afweging om Johan niet op een dwingende manier aan te spreken. Ze wil op een luchtige manier het gesprek met hem aan blijven gaan over de gezondheidsrisico's van zijn levensstijl. Ze wil hem blijven vragen of dit echt is wat hij wil. Om dit te kunnen doen, is het belangrijk dat haar team het eens is over deze aanpak.

WAT GEEFT VOOR JOU DE DOORSLAG?

Bekijk wat belangrijk is voor alle betrokkenen zoals je dit bepaald hebt in stap 3. Maak nu een afweging waarbij je alle perspectieven meeneemt.

Wat is het meest van waarde in jouw situatie?

Welke acties passen daarbij?

Het dilemma van Petra

Bij jouw afweging passen bepaalde acties.

Voorbeelden zijn:

- *Inschakelen van derden (bijvoorbeeld de crisisdienst of extra expertise, zoals een ervaringsdeskundige)*
- *Steeds opnieuw afstemmen met de cliënt*
- *Melding maken (bijvoorbeeld bij AMK)*
- *Cliënt de ruimte geven om fouten te maken*
- *De teammanager inschakelen*
- *Overleggen met familie*
- *Je bij de situatie neerleggen en de gevolgen accepteren*

Petra beseft dat haar keuze ten koste van Johans gezondheid zou kunnen gaan. Dit nadeel zou ze kunnen beperken door samen met Johans huisarts zijn gezondheid goed in de gaten te blijven houden. Ook gaat ze kijken hoe ze de mensen in de omgeving van Johan op een laagdrempelige manier kan betrekken. Samen kunnen ze Johan 'verleiden' om zijn gedrag te veranderen, zonder daarbij de strijd met hem aan te gaan (bijvoorbeeld samen stoppen met roken, samen een gezonde maaltijd bereiden).

6

KUN JE VERDER NA DEZE AFWEGING?

Kun je verder na deze afweging?

Ja Nee

Ik ga het volgende doen:

Bespreek de casus

met collega's en/of leidinggevende

in een moreel beraad

tijdens regulier werkoverleg / teamvergadering

Win extra informatie in

bij een specialist

bij de familie

bij ...

Dit moreel kompas is ingevuld door

naam: _____

afdeling: _____

team: _____

datum: _____

cordaan

Dit moreel kompas is ontwikkeld door
de afdeling Metamedica van VU Medisch Centrum,
op basis van een serie moreel beraden gehouden
bij Cordaan.